

REWOLUCJE ROSYJSKIE w 1917 r.

1. Rewolucja lutowa 8 – 15.03. 1917 r.

a) przyczyny rewolucji:

- Kryzys systemu politycznego carskiej Rosji – sytuacja polityczna carskiej Rosji ciągle się pogarszała od czasu klęski w wojnie z Japonią (1904—1905). System monarchiczny Rosji był zacofany. W państwach europejskich w XIX w. ludność wywalczyła sobie konstytucje, które gwarantowały prawa obywatelskie podczas gdy w Rosji monarcha nadal miał nieograniczoną władzę. Jednocześnie niepowodzenia Rosji w I wojnie światowej spowodowały upadek autorytetu Mikołaja II i jego ministrów. Krytykowano korupcję w administracji i w wojsku. Nie pokój budziło zaufanie jakim darzyła rodzina carska Rasputina – szarlatana, który miał olbrzymi wpływ na rodzinę carską. Był on podejrzany o szpiegostwo na rzecz Niemiec.
- Niepowodzenia militarne Rosji w I wojnie światowej — klęski na froncie wschodnim osłabiły morale żołnierzy.
- Bardzo zła sytuacja gospodarcza – zmniejszyła się produkcja żywności gdyż Rosja utraciła część ziem uprawnych podczas działań wojennych (Królestwo Polskie), a na części toczyły się działania wojenne. Do miast żywność nie docierała powodując znaczny niedobór. Doszło jednocześnie do załamania się handlu.

b) przebieg

8.03. (23.02.) wybuchły strajki i rozruchy głodowe w Petersburgu. Już następnego dnia wojsko poparło demonstrujących. Wybuchł strajk powszechny. W tej sytuacji car rozkazał rozwiązać rosyjski parlament – Dumę. Nie uspokoiło to nastrojów, wręcz przeciwnie. Wobec powszechnego sprzeciwu car Mikołaj II abdykował 15 marca 1917 r.

c) skutki:

Władzę przejęły dwa nowopowstałe organy władzy – **Rząd Tymczasowy**, na czele z Jerzym Lwowem, oraz **Piotrogrodzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich**. Rozpoczął się tak zwany okres dwuwładzy.

- Rząd Tymczasowy wprowadzał demokratyczne reformy, zapowiedział wybory do Konstytuanty (parlamentu), ogłosił amnestię dla więźniów politycznych, wolność prasy i zgromadzeń. Zapowiedział respektowanie układów zawartych przez cara i nie wycofywanie się z wojny. Był zwolennikiem republiki parlamentarnej.
- Rada Delegatów tworzyła komitety robotnicze w fabrykach i rady delegatów w każdym większym mieście. Rady stały na straży porządku publicznego, sprawowały kontrolę nad milicją i wojskiem. Rada żądała wycofania się z działań wojennych, pomimo wcześniej zawartych umów. Do rad zaczęli wstępować bolszewicy, którzy byli zwolennikami rewolucji socjalistycznej i przejęcia władzy przez robotników.

2. Bolszewicy i Włodzimierz Ilicz Leczin

Bolszewicy byli częścią Socjaldemokratycznej Partii Robotniczej Rosji. Na ich czele stał Włodzimierz Ilicz Lenin. Lenin powrócił do Rosji już po rewolucji lutowej. Jego poglądy różniły się znacznie od poglądów polityków Rządu Tymczasowego. W kwietniu 1917 r. Lenin ogłosił „**tezy kwietniowe**”, w których zawarł swój program:

- przejęcie władzy z rąk Rządu Tymczasowego przez rady delegatów robotniczych i żołnierskich (hasło „cała władza w ręce rad”)
- zawarcie pokoju z Niemcami i wycofanie się z wojny
- przejęcie kontroli nad produkcją przemysłową i dystrybucją towarów przez komitety fabryczne
- nacjonalizacja (upaństwowienie) ziemi
- odrzucenie zachodnio-europejskiego modelu ustrojowego.

Celem działalności Lenina była rewolucja socjalistyczna i przejęcie władzy przez bolszewików.

Bolszewicy spróbowali przejąć władzę w lipcu 1917 roku na drodze zamachu stanu. Próba ta się nie powiodła. Część z nich została aresztowana. Lenin musiał uciekać do Helsinek.

Nowym **premierem Rządu Tymczasowego** został **Aleksander Kiereński**. Jego rządy były nieudolne – nie respektowano swobód demokratycznych, nie przeprowadzono reformy rolnej o co zabiegali chłopci. Rosja nadal brała udział w wojnie. Rosła liczba niezadowolonych obywateli..

3. Rewolucja październikowa 6/7.11. - 8.11.1917 (24/25.10— 26.10)

a) geneza – w Rosji panowała anarchia i chaos. Nadal brakowało żywności w miastach. Armia była zdeorganizowana i zdemoralizowana. Na początku września generał Ławr Korniłow wypowiedział posłuszeństwo rządowi i rozpoczął marsz na Moskwę by przejąć władzę i zaprowadzić porządek. Pucz zagroził młodej władzy, która uwolniła bolszewików i pozwoliła im na utworzenie Gwardii Czerwonej. Pucz się nie powiódł dał jednak bolszewikom szansę na przejęcie władzy. Lenin obawiał się, że bolszewicy nie mają szans wygrać wyborów do Konstytuandy wyznaczonych na 25.11.1917 r., pragnął wprowadzić w życie hasła rewolucji socjalistycznej. Jednocześnie bolszewicy mieli kontrolę nad większością rad delegatów, w tym nad Piotrogradzką Radą Delegatów Robotniczych i Żołnierskich

b) przebieg:

- 6/7.11. (24/25.10.) 1917 r. oddziały Gwardii Czerwonej i armii pod dowództwem Lwa Trockiego zajęły najważniejsze punkty strategiczne w Petersburgu. Przeprowadzono atak na Pałac Zimowy i aresztowano ministrów Rządu Tymczasowego
- 8.11. (26.10.) — II Ogólnorosyjski Zjazd Rad ogłosił delegalizację Rządu Tymczasowego i powołał Radę Komisarzy Ludowych na czele z Leninem, która była odpowiednikiem rządu. Zjazd zaaprobował dwa dekrety Lenina:
 - (1) **dekret o pokoju** – wzywał do zawieszenia broni i zawarcia pokoju bez aneksji,
 - (2) **dekret o ziemi** – zezwalał chłopom na przejmowanie ziemi prywatnej bez odszkodowania.Celem dekretów było zyskanie popularności przed wyborami do Konstytuandy
- 5.11.1917 ogłoszono Deklarację Praw Narodów Rosji, w której zapewniano „prawo narodów do samookreślenia aż do oderwania się i utworzenia samodzielnego państwa”. W rzeczywistości deklaracja ta nigdy nie była realizowana – do 1922 r. do Rosji Radzieckiej wcielono Ukrainę, Azerbejdżan, Armenię, Gruzję. Finlandia, Polska zbrojnie wywalczyły swoją niepodległość.